STATUTUL COMUNEI CĂLINEȘTI, RAIONUL FĂLEȘTI

CAPITOLUL I

DISPOZIȚII GENERALE

1. Statutul juridic al comunei Călinești

1. Comuna Călinești, raionul Fălești, este unitate administrativ-teritorială de nivelul întâi, persoană juridică de drept public, constituită și organizată în conformitate cu Constituția Republicii Moldova, Legea nr. 436/2003 privind Statutul-cadru al satului (comunei), orașului (municipiului), Legea nr. 436/2006 privind administrația publică locală, Legea nr. 764/2001 privind organizarea administrativ-teritorială a Republicii Moldova, Legea nr. 225/2023 cu privire la amalgamarea voluntară a unităților administrativ-teritoriale, actele normative adoptate pentru aplicarea acestora, precum și cu alte acte normative în vigoare.
2. Comuna Călinești este constituită în urma procesului de amalgamare voluntară a unităților administrativ-teritoriale, în condițiile legii. Această realitate administrativă și instituțională stă la baza organizării actuale a colectivității locale și a autorităților administrației publice locale.
3. Comuna Călinești reprezintă forma de organizare administrativă a colectivității locale din teritoriul său, constituită pentru promovarea și realizarea intereselor publice locale, pentru administrarea patrimoniului local, pentru organizarea serviciilor publice și pentru asigurarea dezvoltării economice, sociale, culturale și comunitare a localităților componente.
4. Prezentul Statut se aprobă de Consiliul comunal Călinești pe baza Statutului Cadru al satului (comunei), orașului (municipiului), cu adaptările necesare la specificul local și la particularitățile comunei amalgamate, în limitele prevăzute de legislația în vigoare.

2. Temeiul legal al organizării și funcționării comunei

1. Comuna Călinești își desfășoară activitatea în temeiul și în executarea:
   a) Constituției Republicii Moldova;
   b) legislației privind administrația publică locală;
   c) legislației privind Statutul-cadru al satului (comunei), orașului (municipiului);
   d) legislației privind organizarea administrativ-teritorială a Republicii Moldova;
   e) legislației privind amalgamarea voluntară a unităților administrativ-teritoriale;
   f) actelor normative subordonate legii, emise pentru punerea în aplicare a cadrului legal relevant;
   g) altor acte normative incidente în domeniile de competență ale administrației publice locale.
2. Autoritățile administrației publice locale ale comunei Călinești exercită numai atribuțiile prevăzute de lege sau delegate în condițiile legii și acționează exclusiv în interesul comunei, cu respectarea principiului legalității.
3. Prezentul Statut se aplică în coroborare cu legislația în vigoare și nu poate fi interpretat în sensul restrângerii competențelor ori drepturilor stabilite prin norme legale imperative.

3. Componența comunei și centrul administrativ

1. Comuna Călinești are în componența sa localitățile stabilite potrivit legislației în vigoare privind organizarea administrativ-teritorială a Republicii Moldova.
2. Din componența comunei Călinești fac parte următoarele localități:
   a) satul Călinești;
   b) satul Chetriș;
   c) satul Chetrișul Nou;
   d) satul Hîncești.
3. Centrul administrativ al comunei este satul Călinești, în care își are sediul autoritățile administrației publice locale ale comunei, dacă prin actele administrative adoptate în condițiile legii nu se stabilește altfel pentru anumite servicii sau activități administrative.
4. Toate localitățile componente ale comunei beneficiază de protecție și administrare unitară în cadrul aceleiași colectivități locale, cu respectarea necesităților, intereselor și particularităților fiecărei localități.

4. Teritoriul comunei

1. Teritoriul comunei Călinești este teritoriul administrativ stabilit potrivit actelor normative în vigoare și documentației oficiale corespunzătoare.

   1.1. În componența comunei Călineşti, raionul Făleşti în urma procesului de amalgamare intră satele Călinești, Chetriș, Chetrișul Nou și Hînceşti.

   1.2. Perimetrul ocupat de Unitatea Administrativ Teritorială Călinești este de 9550,42 ha, inclusiv s. Călineşti - 4657,32 ha; Chetriș – 1844,37 ha; Hînceşti -3048,73 ha. Este amplasat paralel cursului râului Prut pe o distanță de aproximativ 20,495 km. În componența ei sînt incluse: satul Călinești (suprafața intravilanului 345,9737 ha), satul Chetriș (suprafața intravilanului 187,2955 ha), satul Chetrișul Nou (suprafața intravilanului 12,8779 ha) și satul Hînceşti (suprafața intravilanului 123,3336 ha).

   1.3. Comuna Călinești, raionul Făleşti este situată în partea de Nord - Vest a Republicii Moldova, la o distanță de 144 km de capitala țării - mun. Chișinău, 57 km de municipiul Bălți și 22 km de orașul Făleşti, centru administrativ al raionul Făleşti. Comuna Călineşti este situată la latitudinea 47.5641, longitudinea 27.4863 și altitudinea de 83 metri față de nivelul mării.

2. Teritoriul comunei este unitar și indivizibil din punct de vedere administrativ, iar administrarea sa se realizează de autoritățile administrației publice locale în condițiile legii.
3. Limitele teritoriale ale comunei, delimitarea intravilanului și extravilanului, suprafețele terenurilor și categoriile de folosință sunt cele stabilite prin documentația cadastrală, de urbanism, de amenajare a teritoriului și prin alte evidențe oficiale recunoscute de lege.
4. Orice actualizare a datelor privind teritoriul, patrimoniul funciar, delimitarea administrativă sau evidențele cadastrale se reflectă și se ia în considerare de către autoritățile locale în baza actelor oficiale și în condițiile prevăzute de lege.

5. Colectivitatea locală și viața comunitară

1. Colectivitatea locală a comunei Călinești este alcătuită din totalitatea persoanelor care locuiesc pe teritoriul localităților componente ale comunei și care participă, direct sau

prin reprezentare, la viața publică locală. Numărul total al populației pe comună - 3219 persoane, inclusiv: Călineşti -1633 locuitori, Chetriş – 967 locuitori, Chetrişul Nou – 0 locuitori, Hînceşti – 619 locuitori.

2. Numărul populației comunei se stabilește potrivit datelor oficiale furnizate de autoritățile competente și poate fi actualizat în funcție de evidențele oficiale disponibile**.**
3. Comuna Călinești constituie cadrul juridic, administrativ și comunitar de realizare a intereselor locale comune, de exercitare a autonomiei locale și de consolidare a solidarității între toate localitățile componente.
4. Autoritățile administrației publice locale au obligația de a acționa pentru dezvoltarea echilibrată și coerentă a comunei, pentru întărirea legăturilor dintre localitățile componente și pentru asigurarea unei administrări echitabile și eficiente a treburilor publice locale.
5. În activitatea lor, autoritățile administrației publice locale iau în considerare interesele generale ale comunei, precum și nevoile specifice ale fiecărei localități componente.

6. Principiile de organizare și funcționare

1. Administrația publică locală în comuna Călinești se organizează și funcționează pe baza următoarelor principii:
   a) autonomia locală;
   b) descentralizarea serviciilor publice;
   c) eligibilitatea autorităților administrației publice locale;
   d) legalitatea;
   e) transparența procesului decizional;
   f) responsabilitatea și răspunderea autorităților publice locale;
   g) consultarea cetățenilor în problemele de interes local;
   h) cooperarea între autoritățile locale, instituțiile publice și colectivitatea locală;
   i) continuitatea și eficiența serviciului public local;
   j) tratamentul echitabil al tuturor localităților componente.
2. Exercitarea autonomiei locale se realizează în limitele competențelor prevăzute de lege și nu poate afecta caracterul unitar al statului, ordinea constituțională ori competențele altor autorități publice.

7. Egalitatea, coeziunea comunitară și nediscriminarea

1. Comuna Călinești este comunitatea tuturor locuitorilor săi, fără discriminare pe criterii de origine, naționalitate, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, situație materială, origine socială sau pe orice alt criteriu prevăzut de lege.
2. Autoritățile administrației publice locale asigură respectarea egalității de tratament în accesul la serviciile publice locale, în raporturile cu cetățenii și în procesul de adoptare a deciziilor privind interesele colectivității locale.
3. Autoritățile locale promovează coeziunea comunitară, conviețuirea armonioasă, respectul reciproc și spiritul de solidaritate între locuitorii tuturor localităților componente**.**

8. Simbolurile și identitatea locală

1. Pe teritoriul comunei Călinești se utilizează simbolurile de stat ale Republicii Moldova:

- naționale:

a. Drapelul Republicii Moldova (tricolor)
b. Stema Ţării - stabilită prin Lege organică

c. Imnul de Stat al Republicii Moldova- „ Limba noastră ”

- europene:

a. Drapelul Uniunii Europene

2. Comuna poate avea simboluri locale proprii, aprobate în condițiile legii, care exprimă identitatea, tradițiile și specificul istoric și cultural al colectivității locale.
3. Folosirea simbolurilor locale, în cazul în care acestea sunt aprobate, se realizează conform normelor legale și actelor administrative adoptate de autoritățile administrației publice locale.

9. Specificul local, patrimoniul istoric și cultural

1. Comuna Călinești se individualizează prin patrimoniul său natural, uman, istoric, cultural, spiritual și gospodăresc, precum și prin tradițiile păstrate în localitățile sale componente.
2. Autoritățile administrației publice locale sprijină conservarea și valorificarea patrimoniului local, a memoriei istorice, a tradițiilor și obiceiurilor comunitare, precum și promovarea imaginii comunei.
3. Dezvoltarea comunei se întemeiază pe continuitatea identității locale, pe respectul pentru valorile comunității și pe folosirea rațională și durabilă a resurselor de care dispune.

4. Din patrimoniul comunei fac parte reţelele edilitare şi de transport aflate la evidenţa contabilă a primăriei, din întreprinderile municipale şi instituţiile subordonate primăriei.

CAPITOLUL II

AUTORITĂȚILE ADMINISTRAȚIEI PUBLICE LOCALE

10. Autoritățile administrației publice locale ale comunei

1. Autoritățile administrației publice locale ale comunei Călinești sunt:
   a) Consiliul comunal Călinești, ca autoritate deliberativă și reprezentativă a colectivității locale;
   b) Primarul comunei Călinești, ca autoritate executivă a administrației publice locale.
2. Autoritățile administrației publice locale exercită competențele stabilite de lege în numele și în interesul comunei Călinești, raionul Fălești.
3. În activitatea lor, autoritățile administrației publice locale colaborează între ele, cu instituțiile publice, cu cetățenii și cu alte autorități, în vederea realizării interesului public local.

11. Consiliul comunal

1. Consiliul comunal este autoritatea deliberativă a comunei și organul reprezentativ ales al comunei Călinești, raionul Fălești.
2. Consiliul comunal exercită atribuțiile prevăzute de lege în toate domeniile de interes local care nu sunt atribuite prin lege altor autorități publice.
3. Consiliul comunal aprobă statutul comunei, regulamentele locale, bugetul local, programele de dezvoltare și celelalte acte administrative de competența sa.

4. Consiliul comunal asigură, prin activitatea sa, exprimarea voinței colectivității locale și urmărirea interesului public al comunei în ansamblul său.

12. Domeniile principale de activitate ale Consiliului comunal

1. Consiliul comunal exercită atribuții în domeniul:
   a) organizării administrației publice locale;
   b) aprobării bugetului local și administrării resurselor financiare;
   c) administrării patrimoniului public și privat al comunei;
   d) dezvoltării economico-sociale;
   e) planificării teritoriale și urbanismului;
   f) organizării și susținerii serviciilor publice de interes local;
   g) aprobării programelor și strategiilor locale;
   h) cooperării și asocierii intercomunitare;
   i) protecției patrimoniului local și susținerii vieții comunitare;
   j) altor domenii prevăzute de lege.

2. În exercitarea competențelor sale, Consiliul comunal adoptă decizii, aprobă regulamente și alte acte administrative normative sau individuale, în condițiile și limitele prevăzute de lege.

13. Organizarea și funcționarea Consiliului comunal

1. Consiliul Comunal Călinești constituit la data de 24.11.2025 este format din 13 consilieri aleşi. Structura politică a Consiliului comunal Călinești este următoarea:
   - Partidul Politic ”Partidul Acțiune și Solidaritate”- 5 consilieri;
   - Partidul Politic ”Partidul Social Democrat European”- 3 consiliaeri;
   - Partidul Politic ”Partidul Socialiștilor din Republica Moldova”- 3 consiliaeri;
   - Candidați independenți – 2 consilieri.

2. Consiliul comunal se convoacă, se constituie și funcționează în condițiile stabilite de legislația în vigoare și de regulamentul propriu aprobat de acesta.
3. Ședințele Consiliului comunal sunt publice, cu excepțiile prevăzute expres de lege.
4. Proiectele de decizii se examinează în condițiile legii, iar adoptarea deciziilor se face potrivit procedurilor legale și regulamentare.
5. Consiliul comunal poate constitui comisii consultative de specialitate și alte structuri de lucru, în condițiile legii și ale regulamentului său.

14. Primarul comunei

1. Primarul este autoritatea executivă a administrației publice locale și reprezentantul colectivității locale în raporturile stabilite de lege.
2. Primarul la fel ca și consilierii comunali, depune în fața consiliului comunal Călineşti jurământul:

„ Jur să respect Constituția și legile țării și să fac, cu bună credință, tot ceea ce stă în ***puterea și priceperea mea pentru binele locuitorilor comunei Călinești .”***

3. Primarul asigură executarea deciziilor Consiliului comunal, conducerea operativă a treburilor publice locale și funcționarea aparatului primăriei.
4. Primarul exercită atribuțiile stabilite de lege în domeniul administrării patrimoniului, organizării serviciilor publice locale, executării bugetului local, ordinii publice la nivel local, relațiilor cu instituțiile publice și altor domenii date în competența sa.
5. În exercitarea atribuțiilor sale, primarul emite dispoziții în condițiile legii.

15. Primăria comunei

1. Primăria comunei Călinești este structura funcțională care asigură activitatea curentă a administrației publice locale și executarea atribuțiilor primarului și ale consiliului local, în limitele legii.
2. Primăria este constituită din primar, secretarul Consiliului comunal și aparatul primarului.
3. Primăria asigură pregătirea proiectelor de acte administrative, executarea actelor adoptate de autoritățile locale, gestionarea activității administrative curente, relația cu cetățenii, evidența documentelor și realizarea sarcinilor administrative necesare bunei funcționări a comunei.

16. Secretarul Consiliului comunal

1. Secretarul Consiliului comunal asigură suportul juridic administrativ al activității autorităților administrației publice locale și exercită atribuțiile prevăzute de lege.
2. Secretarul organizează evidența actelor administrative, asistă procedurile de convocare și desfășurare a ședințelor, asigură publicitatea actelor și îndeplinește alte sarcini administrative și procedurale stabilite de lege.
3. În exercitarea atribuțiilor sale, secretarul contribuie la respectarea procedurilor legale în activitatea autorităților administrației publice locale.

17. Aparatul primarului

1. Aparatul primarului reprezintă totalitatea structurilor, funcțiilor și personalului care asigură activitatea administrativă și de specialitate a autorităților locale.
2. Structura, organigrama, statele de personal și regulamentele interne ale aparatului primarului se aprobă în condițiile legii, ținând seama de necesitățile comunei și de resursele disponibile.
3. În cadrul aparatului primarului pot activa specialiști, subdiviziuni și servicii, potrivit atribuțiilor legale și nevoilor reale ale comunității.

18. Reprezentarea intereselor localităților componente

1. Autoritățile administrației publice locale ale comunei Călinești asigură reprezentarea echitabilă și examinarea efectivă a intereselor tuturor localităților componente ale comunei.
2. În procesul de adoptare a deciziilor, de repartizare a resurselor și de stabilire a priorităților de dezvoltare, autoritățile locale urmăresc menținerea unui echilibru rezonabil între interesele generale ale comunei și necesitățile specifice ale fiecărei localități componente.
3. Pentru facilitarea dialogului comunitar, autoritățile administrației publice locale pot utiliza mecanisme consultative, inclusiv adunări locale, consultări publice, grupuri de lucru și alte forme de participare civică, fără a afecta competențele legale ale autorităților locale.

19. Legalitatea actelor administrative locale

1. Autoritățile administrației publice locale adoptă și emit acte administrative numai în limitele competențelor prevăzute de lege.
2. Actele administrative locale se emit cu respectarea procedurilor legale, a principiului transparenței și a celorlalte cerințe prevăzute de legislația în vigoare.
3. Controlul legalității actelor administrative ale autorităților locale se realizează în condițiile și prin mecanismele prevăzute de lege.

CAPITOLUL III

PATRIMONIUL ȘI ADMINISTRAREA BUNURILOR COMUNEI

20. Patrimoniul comunei

1. Comuna Călinești dispune de patrimoniu propriu, constituit din totalitatea bunurilor mobile și imobile, din drepturile patrimoniale și din obligațiile care îi aparțin potrivit legii.
2. Patrimoniul comunei constituie baza materială a autonomiei locale și servește realizării interesului public local.
3. Patrimoniul comunei se compune din bunuri aparținând domeniului public și bunuri aparținând domeniului privat al unității administrativ-teritoriale.

21. Principiile administrării patrimoniului și finanțelor publice locale

1. Administrarea patrimoniului și a finanțelor publice locale ale comunei se realizează în baza următoarelor principii:
   a) legalitatea;
   b) autonomia locală;
   c) transparența;
   d) responsabilitatea și răspunderea în gestionarea fondurilor publice;
   e) economicitatea, eficiența și eficacitatea utilizării resurselor publice;
   f) echilibrul bugetar;
   g) interesul public local;
   h) tratamentul echitabil al localităților componente ale comunei;
   i) continuitatea serviciilor publice;
   j) respectarea destinației legale a resurselor publice.
2. Administrarea patrimoniului și a finanțelor publice locale se efectuează în conformitate cu legislația privind administrația publică locală, finanțele publice locale, proprietatea publică, fiscalitatea, contabilitatea, achizițiile publice și alte acte normative aplicabile.

22. Domeniul public al comunei

1. Domeniul public al unității administrativ-teritoriale cuprinde bunurile care, potrivit legii sau prin natura lor, sunt de uz ori de interes public local și sunt destinate satisfacerii necesităților colectivității locale.
2. Bunurile din domeniul public sunt supuse regimului juridic prevăzut de lege și se administrează în interesul colectivității locale.
3. Din domeniul public al unității administrativ-teritoriale fac parte, în special:

a) drumuri, străzi, piețe, poduri și alte căi de comunicație de interes local;
b) rețele edilitare, construcțiile și terenurile aferente acestora;
c) clădiri și terenuri în care își desfășoară activitatea autoritățile administrației publice locale și instituțiile publice de interes local;
d) parcuri, terenuri de sport, locuri de agrement și joacă;
e) monumente și obiective de patrimoniu local;
f) alte bunuri care, potrivit legii, fac parte din domeniul public local.

4. Evidența, inventarierea, utilizarea și protecția bunurilor din domeniul public se asigură de autoritățile administrației publice locale, în condițiile legii.

23. Domeniul privat al comunei

1. Domeniul privat al comunei este constituit din bunurile care aparțin unității administrativ-teritoriale și care nu fac parte din domeniul public.
2. Bunurile din domeniul privat se administrează, se valorifică și se folosesc în condițiile legii și potrivit actelor adoptate de autoritățile administrației publice locale competente.
3. Bunurile din domeniul privat sunt alienabile, prescriptibile și sesizabile, cu excepțiile prevăzute expres de lege.
4. Trecerea bunurilor din domeniul public în domeniul privat sau invers se face numai prin decizia Consiliului comunal, în condițiile Legii nr. 121/2007.
5. 4. Gestionarea bunurilor din domeniul privat urmărește eficiența economică, legalitatea, transparența și satisfacerea intereselor colectivității locale.

24. Administrarea bunurilor comunei

1. Autoritățile administrației publice locale administrează bunurile comunei în condițiile și în limitele stabilite de lege.
2. Actele privind darea în administrare, folosință, locațiune, concesiune, transmitere sau alte forme de valorificare a bunurilor comunei se adoptă potrivit competențelor prevăzute de lege.
3. Administrarea patrimoniului comunei se realizează cu respectarea principiilor legalității, eficienței, transparenței, responsabilității și protejării interesului public local.

25. Evidența și protecția patrimoniului

1. Comuna Călinești asigură evidența, inventarierea periodică, actualizarea datelor și protecția bunurilor care fac parte din patrimoniul său.
2. Autoritățile administrației publice locale întreprind măsurile necesare pentru conservarea, întreținerea, repararea, dezvoltarea și valorificarea rațională a patrimoniului comunei.
3. Patrimoniul comunei este gestionat în mod unitar, în interesul întregii colectivități locale și cu luarea în considerare a nevoilor tuturor localităților componente.

CAPITOLUL IV

ECONOMIA LOCALĂ, DEZVOLTAREA ȘI FINANȚELE PUBLICE LOCALE

26. Dezvoltarea economico-socială a comunei

1. Autoritățile administrației publice locale promovează dezvoltarea economico-socială durabilă a comunei Călinești, în acord cu necesitățile colectivității locale și cu prioritățile stabilite în documentele de planificare locală.
2. În scopul dezvoltării comunei, autoritățile locale pot elabora și implementa strategii, programe, planuri de acțiuni și proiecte privind infrastructura, serviciile publice, mediul, eficiența energetică, digitalizarea, mediul investițional, protecția patrimoniului local și alte domenii de interes comunitar.
3. Dezvoltarea comunei se întemeiază pe valorificarea resurselor locale, pe cooperare interinstituțională, pe parteneriat cu cetățenii și pe promovarea proiectelor de interes public.

27. Bugetul local

1. Bugetul local al comunei Călinești reprezintă documentul financiar anual prin care sunt prevăzute și aprobate veniturile și cheltuielile necesare pentru realizarea competențelor autorităților administrației publice locale și pentru satisfacerea necesităților colectivității locale.
2. Bugetul local constituie principalul instrument de planificare, administrare și control al resurselor financiare ale comunei.
3. Bugetul local se elaborează, se aprobă, se execută și se raportează în condițiile legii, cu respectarea principiilor finanțelor publice locale.

28. Structura bugetului local

1. Bugetul local al comunei Călinești include totalitatea veniturilor, cheltuielilor și surselor de finanțare aprobate pentru exercițiul bugetar respective, potrivit clasificării bugetare și normelor metodologice prevăzute de lege.
2. În structura bugetului local se includ, după caz:
   a) veniturile generale și colectările locale;
   b) transferurile de la bugetul de stat și de la alte bugete;
   c) resursele destinate programelor și subprogramelor locale;
   d) alocațiile pentru instituțiile și serviciile publice de interes local;
   e) cheltuielile de personal;
   f) cheltuielile operaționale și de întreținere;
   g) cheltuielile pentru proiecte și investiții capitale;
   h) alte componente prevăzute de lege.
3. Bugetul local se structurează și se aprobă în conformitate cu clasificația bugetară, cu actele normative aplicabile și cu indicatorii comunicați potrivit legii.

29. Sursele de constituire a veniturilor bugetului local

1. Veniturile bugetului local al comunei Călinești se constituie din sursele prevăzute de legislația privind finanțele publice locale.
2. Veniturile bugetului local pot cuprinde:
   a) venituri proprii;
   b) impozite și taxe locale;
   c) cote defalcate din impozite și taxe de stat, în condițiile legii;
   d) transferuri cu destinație generală;
   e) transferuri cu destinație specială;
   f) granturi, donații și sponsorizări acceptate în condițiile legii;
   g) mijloace financiare obținute din proiecte finanțate de parteneri interni sau externi;

h) venituri provenite din administrarea și folosirea bunurilor proprietate publică și privată a comunei;
i) încasări din locațiune, arendă, concesiune, superficie sau alte raporturi juridice privind bunurile comunei;
j) plăți pentru servicii prestate, în condițiile legii;
k) alte surse legale de venit.

3. Autoritățile administrației publice locale au obligația de a asigura identificarea, evidența, evaluarea și valorificarea legală a tuturor surselor de venit ale comunei.

30. Impozitele și taxele locale

1. Impozitele și taxele locale se stabilesc prin decizia Consiliului comunal Călinești, în limitele, cuantumul, condițiile și termenele prevăzute de legislația fiscală și de alte acte normative aplicabile.

2. La stabilirea impozitelor și taxelor locale, Consiliul comunal va ține cont de:
a) prevederile exprese ale legislației fiscale;
b) necesitățile reale ale colectivității locale;
c) capacitatea contributivă a persoanelor fizice și juridice;
d) necesitatea susținerii activităților economice locale;
e) interesul public local;
f) echitatea fiscală și tratamentul nediscriminatoriu al contribuabililor.

3. Acordarea facilităților fiscale, scutirilor, reducerilor sau amânărilor la plata obligațiilor fiscale locale se face numai în cazurile și în condițiile prevăzute de lege.

31. Administrarea veniturilor bugetare locale

1. Evidența, urmărirea, încasarea și, după caz, executarea creanțelor bugetare locale se efectuează de către autoritățile și persoanele competente, în condițiile legii.

2. În exercitarea atribuțiilor privind administrarea veniturilor bugetare locale, aparatul primăriei, prin subdiviziunile și persoanele responsabile, poate desfășura activități de evidență, monitorizare, calcul și urmărire a obligațiilor fiscale locale, în limitele competențelor stabilite de lege.

3. Activitatea de administrare a veniturilor bugetare locale se realizează cu respectarea legislației fiscale, a legislației privind procedura administrativă și a altor norme aplicabile.

32. Elaborarea proiectului bugetului local

1. Proiectul bugetului local se elaborează de către primar, prin intermediul compartimentelor de specialitate din cadrul primăriei, în baza:
a) cadrului bugetar și fiscal aplicabil;
b) prognozelor de venituri;
c) necesităților instituțiilor și serviciilor publice locale;
d) propunerilor de cheltuieli formulate de subdiviziuni, instituții și beneficiari de alocații;
e) priorităților de dezvoltare locală;
f) programelor și proiectelor aprobate sau în curs de aprobare;
g) obligațiilor legale ale comunei.

2. La elaborarea proiectului de buget se va urmări:
a) fundamentarea realistă a veniturilor;

b) prioritizarea cheltuielilor obligatorii;
c) asigurarea funcționării serviciilor publice locale;
d) includerea proiectelor investiționale prioritare;
e) evitarea asumării unor cheltuieli fără acoperire financiară;
f) respectarea disciplinei financiare.

3. Proiectul bugetului local se prezintă Consiliului comunal spre examinare și aprobare în termenele și potrivit procedurilor prevăzute de lege.

33. Aprobarea bugetului local

1. Bugetul local se aprobă de Consiliul comunal Călinești, în condițiile legii.

2. Aprobarea bugetului local include, după caz:
a) aprobarea veniturilor, pe categorii;
b) aprobarea cheltuielilor, pe domenii, programe și subprograme;
c) aprobarea plafonului de cheltuieli;
d) aprobarea listei proiectelor finanțate din bugetul local;
e) aprobarea soldului bugetar și a surselor de finanțare, dacă acestea sunt prevăzute de lege;
f) aprobarea altor indicatori bugetari prevăzuți de actele normative în vigoare.

3. Nicio cheltuială din bugetul local nu poate fi angajată, autorizată și efectuată fără temei legal și fără prevedere bugetară aprobată, cu excepția cazurilor expres prevăzute de lege.

34. Execuția bugetului local

1. Execuția bugetului local se asigură de către primar, în calitate de autoritate executivă a administrației publice locale, prin aparatul primăriei și prin persoanele competente, în condițiile legii și în limitele bugetului aprobat.

2. În procesul executării bugetului local se asigură:
a) încasarea integrală și la termen a veniturilor aprobate;
b) utilizarea fondurilor conform destinației aprobate;
c) respectarea procedurilor de angajare, lichidare, ordonanțare și plată a cheltuielilor;
d) evidența contabilă corectă și completă a operațiunilor;
e) controlul intern asupra utilizării resurselor publice;
f) prevenirea cheltuielilor nejustificate, ilegale sau ineficiente.

3. Pe parcursul anului bugetar, modificarea bugetului local se poate face numai prin decizia Consiliului comunal, în cazurile și în condițiile prevăzute de lege.

35. Cheltuielile bugetului local

1. Cheltuielile bugetului local se aprobă și se efectuează numai pentru realizarea atribuțiilor și competențelor autorităților administrației publice locale și pentru satisfacerea necesităților de interes public local.

2. Din bugetul local pot fi finanțate, în condițiile legii:
a) cheltuieli pentru funcționarea autorităților administrației publice locale;
b) cheltuieli pentru întreținerea aparatului primăriei;
c) cheltuieli pentru servicii publice locale;
d) cheltuieli pentru instituții publice de interes local;
e) cheltuieli pentru gospodăria comunală;
f) cheltuieli pentru întreținerea și dezvoltarea infrastructurii locale;
g) cheltuieli pentru iluminat public, salubrizare și amenajare;
h) cheltuieli pentru cultură, sport, activități de tineret și manifestări comunitare;

i) cheltuieli pentru programe sociale locale, în limitele competențelor legale;
j) cheltuieli pentru protecția mediului;
k) alte cheltuieli prevăzute de lege.

3. Orice cheltuială bugetară trebuie să fie justificată, oportună, legală și susținută de documente corespunzătoare.

36. Raportarea și darea de seamă privind execuția bugetară

1. Autoritățile administrației publice locale asigură evidența, raportarea și prezentarea execuției bugetare în conformitate cu legislația în vigoare.

2. Primarul prezintă Consiliului comunal rapoarte periodice privind executarea bugetului local, inclusiv:
a) gradul de realizare a veniturilor;
b) nivelul de executare a cheltuielilor;
c) stadiul finanțării programelor și proiectelor;
d) situația angajamentelor asumate;
e) alte date relevante privind administrarea fondurilor publice locale.

3. Contul anual de încheiere a exercițiului bugetar se prezintă spre examinare și aprobare Consiliului comunal, în condițiile legii.

4. Execuțiile bugetare anuale și trimestriale pot fi însoțite, după caz, de anexe informative privind contractele de achiziții publice, proiectele investiționale, gradul de realizare a lucrărilor și alte informații de interes public local, în scopul sporirii transparenței.

37. Controlul financiar și responsabilitatea bugetară

1. Gestionarea fondurilor publice locale este supusă controlului intern managerial, controlului financiar și altor forme de verificare prevăzute de lege.

2. Persoanele cu funcții de răspundere, funcționarii publici și angajații implicați în gestionarea resurselor financiare poartă răspundere, după caz, disciplinară, contravențională, civilă sau penală pentru încălcarea legislației în domeniu.

3. Autoritățile administrației publice locale au obligația de a preveni risipa, utilizarea ineficientă a resurselor, asumarea nejustificată de obligații și orice formă de prejudiciere a bugetului local.

38. Investițiile și proiectele de dezvoltare

1. Autoritățile administrației publice locale pot iniția, susține, și implementa proiecte de dezvoltare și investiții în domenii de interes local.
2. Comuna poate atrage și utiliza, în condițiile legii, fonduri bugetare, resurse extrabugetare, granturi, asistență tehnică, finanțări externe și alte surse legale pentru realizarea obiectivelor de dezvoltare locală.
3. Proiectele de dezvoltare urmăresc modernizarea infrastructurii, îmbunătățirea calității vieții, creșterea accesului la servicii publice și consolidarea capacității administrative a comunei.
4. Aprobarea cofinanțării, asumarea contribuțiilor financiare și implementarea proiectelor investiționale se realizează potrivit competențelor legale ale Consiliului comunal și ale primarului, cu respectarea legislației aplicabile.

39. Cooperarea, asocierea și parteneriatele

1. Comuna Călinești poate coopera, în condițiile legii, cu alte unități administrativ-teritoriale, cu autorități publice, instituții publice, asociații, organizații necomerciale, parteneri de dezvoltare și alte entități.
2. În vederea realizării unor obiective de interes comun, comuna se poate asocia sau poate participa la forme de cooperare intercomunitară, inclusiv pentru organizarea și prestarea serviciilor publice.
3. Cooperarea, asocierea și parteneriatele interne sau externe se realizează cu respectarea competențelor autorităților administrației publice locale și fără derogare de la dispozițiile legale imperative.

CAPITOLUL V

SERVICIILE PUBLICE, DOMENIILE DE INTERES LOCAL ȘI VIAȚA COMUNITARĂ

40. Serviciile publice locale

1. Autoritățile administrației publice locale organizează, coordonează, susțin și monitorizează funcționarea serviciilor publice de interes local, în condițiile legii.
2. Serviciile publice locale sunt orientate spre satisfacerea necesităților locuitorilor comunei și spre asigurarea unui nivel corespunzător de calitate a vieții în toate localitățile componente.
3. Organizarea, funcționarea, gestiunea și dezvoltarea serviciilor publice locale se realizează potrivit competențelor autorităților comunale și în conformitate cu reglementările legale aplicabile fiecărui domeniu.

41. Domeniile principale de interes local

1. În limitele competențelor stabilite de lege, autoritățile administrației publice locale acționează pentru organizarea, susținerea și dezvoltarea domeniilor de interes local, inclusiv:
   a) gospodăria comunală;
   b) aprovizionarea cu apă și serviciile de sanitație;
   c) salubrizarea și gestionarea deșeurilor;
   d) iluminatul public;
   e) drumurile și infrastructura locală;
   f) amenajarea teritoriului și urbanismul;
   g) protecția mediului și administrarea spațiilor verzi;
   h) activitățile culturale;
   i) sportul și politicile de tineret;
   j) asistența socială;
   k) susținerea instituțiilor educaționale, culturale și comunitare, în limitele legii;
   l) sănătatea publică, în limitele competențelor locale;
   m) protecția populației și cooperarea în domeniul ordinii publice;
   n) alte domenii de interes local prevăzute de lege.
2. În exercitarea atribuțiilor lor, autoritățile locale urmăresc asigurarea continuității, accesibilității și calității serviciilor și activităților de interes local.

42. Infrastructura și utilitățile publice

1. Dezvoltarea și întreținerea infrastructurii locale constituie o prioritate a administrației publice locale a comunei Călinești.
2. Autoritățile locale pot adopta programe și măsuri privind dezvoltarea rețelelor de apă și canalizare, întreținerea și modernizarea drumurilor locale, iluminatul public, amenajarea spațiilor publice, eficiența energetică și alte componente ale infrastructurii comunitare.
3. Modernizarea infrastructurii urmărește reducerea disparităților dintre localitățile componente și îmbunătățirea condițiilor de trai ale locuitorilor comunei.

43. Educația, cultura, sportul și activitățile comunitare

1. Autoritățile administrației publice locale susțin, în limitele competențelor lor, buna funcționare și dezvoltarea instituțiilor și activităților educaționale, culturale, sportive și de tineret de pe teritoriul comunei
2. Instituțiile de învățământ, instituțiile preşcolare, bibliotecile publice, instituțiile culturale, instituțiile medico-sanitare, întreprinderile municipale, cultele religioase, agenții economici, organizațiile necomerciale, (4) Gimnaziul Călineşti, Gimnaziul Chetriş, bisericile din cele 3 sate, grădinițele de copii, bibliotecile publice, Casa de Cultură Călineşti, Căminul Cultural Hînceşti, Centrul de Sănătate Chetriş, OMF Călinești, OMF Hînceşti, Întreprinderile Municipale "CĂLINAPĂ" şi "CHETRIS - SERVICE"), precum și alte instituții și persoane din comună contribuie, potrivit rolului, competențelor și misiunii fiecăreia, la viața educațională, culturală, socială și comunitară a comunei, la promovarea valorilor educaționale, culturale, civice și morale, la păstrarea tradițiilor locale, la consolidarea spiritului de solidaritate comunitară și la susținerea dezvoltării armonioase a comunei, în condițiile legii și cu respectarea autonomiei fiecărei entități.
3. Comuna sprijină inițiativele culturale și educative, păstrarea tradițiilor locale, desfășurarea manifestărilor comunitare, promovarea creației artistice și valorificarea patrimoniului cultural local.
4. Autoritățile locale pot susține case de cultură, biblioteci, activități artistice, sărbători locale, evenimente comemorative, competiții sportive și alte activități de interes comunitar, în condițiile legii.

44. Protecția socială și sănătatea publică

1. Autoritățile administrației publice locale contribuie, în limitele competențelor lor, la protecția socială a populației, la sprijinirea persoanelor vulnerabile și la îmbunătățirea condițiilor de trai în comună.
2. În domeniul sănătății publice, autoritățile comunale cooperează cu instituțiile competente, pot sprijini măsuri de prevenire, informare și educație pentru sănătate și contribuie la realizarea obiectivelor de interes comunitar, în condițiile legii.
3. Activitatea autorităților locale în aceste domenii urmărește protejarea demnității umane, susținerea incluziunii sociale și promovarea bunăstării comunității.

45. Protecția mediului și dezvoltarea durabilă

1. Protecția mediului reprezintă un obiectiv permanent al administrației publice locale a comunei Călinești.
2. Autoritățile administrației publice locale promovează măsuri de salubrizare, înfrumusețare și întreținere a localităților, protejarea resurselor naturale, gestionare responsabilă a deșeurilor, extindere și întreținere a spațiilor verzi și prevenire a degradării mediului.

3. În toate politicile și proiectele de dezvoltare locală, autoritățile locale urmăresc respectarea principiilor dezvoltării durabile și folosirea rațională a resurselor comunității.

CAPITOLUL VI

PARTICIPAREA CETĂȚENILOR LA VIAȚA PUBLICĂ LOCALĂ

46. Participarea cetățenilor la administrarea treburilor publice locale

1. Locuitorii comunei Călinești au dreptul de a participa la administrarea treburilor publice locale, direct sau prin reprezentare, în condițiile prevăzute de lege.
2. Participarea cetățenilor la viața publică locală constituie un element esențial al autonomiei locale și al bunei guvernări la nivelul comunei.
3. Autoritățile administrației publice locale încurajează dialogul civic, participarea comunitară și implicarea cetățenilor în identificarea și soluționarea problemelor de interes local.

47. Formele de consultare și dialog public

1. Consultarea cetățenilor în problemele de interes local se poate realiza prin:
   a) ședințe publice;
   b) consultări publice;
   c) dezbateri publice;
   d) adunări locale;
   e) reuniuni comunitare;
   f) grupuri consultative;
   g) alte forme participative prevăzute de lege ori instituite de autoritățile locale în condițiile legii.
2. Rezultatele consultărilor și propunerile formulate de cetățeni se examinează de autoritățile administrației publice locale în procesul de pregătire și adoptare a deciziilor.
3. Consultarea publică nu înlocuiește competențele autorităților administrației publice locale, ci contribuie la fundamentarea și legitimitatea deciziilor adoptate.

48. Petiționarea, informarea și accesul la informații de interes public

1. Orice persoană are dreptul de a adresa petiții autorităților administrației publice locale ale comunei Călinești, în condițiile legii.
2. Autoritățile administrației publice locale asigură recepționarea, examinarea și soluționarea petițiilor potrivit procedurilor și termenelor prevăzute de legislația în vigoare.

3. Accesul la informațiile de interes public se asigură în conformitate cu legislația aplicabilă, iar actele administrative și informațiile relevante pentru comunitate se aduc la cunoștință publică în condițiile legii.
4. Informarea corectă, completă și oportună a cetățenilor reprezintă o obligație permanentă a autorităților administrației publice locale.

CAPITOLUL VII

ORDINEA PUBLICĂ, PROTECȚIA POPULAȚIEI ȘI SITUAȚIILE DE URGENȚĂ

49. Ordinea publică și siguranța comunității

1. Autoritățile administrației publice locale contribuie, în condițiile legii și în cooperare cu instituțiile competente, la menținerea ordinii publice și la asigurarea siguranței comunității.
2. În realizarea acestui obiectiv, autoritățile locale pot susține măsuri de prevenire, informare, coordonare instituțională și cooperare comunitară.
3. Măsurile întreprinse la nivel local urmăresc protejarea persoanelor, a bunurilor, a patrimoniului public și a climatului de ordine și securitate în toate localitățile componente ale comunei.

50. Protecția populației și protecția civilă

1. Autoritățile administrației publice locale asigură, potrivit competențelor lor, măsurile necesare pentru protecția populației în caz de situații excepționale, calamități naturale, incendii, accidente și alte situații de risc.
2. Comuna cooperează cu autoritățile și serviciile competente pentru pregătirea, coordonarea și realizarea măsurilor de protecție civilă și intervenție.
3. În acest scop, autoritățile locale pot sprijini activități de informare, instruire, prevenire și reacție comunitară, în limitele și condițiile stabilite de lege.

51. Modul şi mijloacele de informare în masă a cetăţenilor comunei privind activitatea consiliului comunal şi a primarului:

1. Panourile informative;
2. Pagina web oficială a primăriei;
3. Prin intermediul rețelelor de socializare

CAPITOLUL VIII

TRADIȚII LOCALE, DISTINCȚII ȘI DISPOZIȚII FINALE

52. Distincții și recunoașterea meritelor

1. Pentru contribuții deosebite la dezvoltarea comunității, la promovarea imaginii comunei sau la realizarea unor fapte remarcabile de interes public local, Consiliul comunal poate conferi titlul de cetățean de onoare al comunei Călinești și alte distincții locale, în condițiile legii.
2. Criteriile, procedura de acordare, efectele simbolice și cazurile de retragere a distincțiilor locale se stabilesc prin regulament aprobat de Consiliul comunal.
3. Distincțiile locale au caracter onorific și exprimă recunoștința colectivității locale față de persoanele care au contribuit semnificativ la viața și dezvoltarea comunei.

53. Tradițiile locale și manifestările comunitare

1. Comuna Călinești încurajează și susține păstrarea tradițiilor locale, promovarea valorilor comunitare, respectul pentru patrimoniul local și dezvoltarea spiritului civic.
2. Autoritățile administrației publice locale pot sprijini organizarea manifestărilor culturale, educative, comemorative, sportive, artistice și civice de interes local.
3. Manifestările comunitare contribuie la consolidarea identității comunei, la întărirea legăturilor dintre localitățile componente și la promovarea valorilor locale în spațiul public.

54. Interpretarea și aplicarea Statutului

1. Prezentul Statut se interpretează și se aplică în conformitate cu Constituția Republicii Moldova, cu legislația în vigoare și cu principiile generale ale administrației publice locale.
2. În cazul în care anumite dispoziții ale prezentului Statut intră în neconcordanță cu norme legale imperative, se aplică prevederile legislației în vigoare.
3. Aplicarea prezentului Statut se realizează de către autoritățile administrației publice locale ale comunei Călinești, fiecare în limitele competențelor sale legale.

55. Modificarea și completarea Statutului

1. Prezentul Statut poate fi modificat sau completat prin decizia Consiliului comunal Călinești, adoptată în condițiile prevăzute de lege.
2. Orice modificare sau completare a Statutului trebuie să respecte cadrul legal aplicabil unităților administrativ-teritoriale și principiile care guvernează administrația publică locală.

56. Intrarea în vigoare

1. Prezentul Statut intră în vigoare la data aprobării sale de către Consiliul comunal Călinești, dacă actul de aprobare nu prevede o altă dată.
2. De la data intrării în vigoare, prezentul Statut devine actul administrativ de bază care reglementează organizarea generală a vieții publice locale în comuna Călinești, în limitele prevăzute de lege.